

לעילוי נשמת הרב ירחמיאל גרשון בן הרב צבי יהודה אדלשטיין זצ"ל

צאת השבת	כניסת השבת	
17:37	16:17	ירושלים
17:36	16:36	תל אביב
17:33	16:34	חיפה
17:37	16:40	באר שבע

פרשה זו עוסקת בדרישת משה מפרעה לשלח את העם ובשבע המכות שנתן ה' לפרעה ולמצרים.

בתשובה לשאלתו של משה בסיום הפרשה הקודמת: "למה הרעתה לעם הזה?" עונה הקב"ה: "אני ה'".¹ הוא מזכיר את הבטחותיו לאבות "בא-ל ש-ד-י" שטרם התקיימו ומבקש ממשה להעביר לבני ישראל את התחייבותו² להוציאם מהשעבוד הקשה, להיות הם לו לעם ולהביאם אל הארץ המובטחת. משה מדבר אל בני ישראל אך הם לא מסוגלים לקבל את דבריו. הקב"ה פונה למשה ומבקש כי ילך לומר לפרעה לשלח את העם. במענה לדברי משה כי הוא "ערל שפתיים" מצרף אליו הקב"ה את אהרון שיהיה מעתה ה'מליך' העומד בתווך, בין משה לבני שיחו, ומצווה אותם להכיל את קשייו של עם ישראל ולשמור על כבודו של מלך מצרים.

קעת מייחס הקב"ה את משה ואהרון ולשם כך פורט תחילה את ייחוסם של בני ראובן ובני שמעון.³ בתוך כך, מביאה התורה את נישואי אהרון לאחות נחשון שקידש שם שמים בזמן קריעת ים סוף ואת נישואי אלעזר בנו לאשה "מבנות פוטיאל".⁴

הפסוק חוזר לפגישתם הצפויה של משה ואהרון עם פרעה. ה' מודיע להם כי יקשה את לב פרעה⁵ ועל כן יסרב לשחרר את עם ישראל מעבדות לחירות, דבר שיביא את מצרים ללקות עד שיבקש פרעה מהעם לצאת. ה' מורה להם כי לבקשת פרעה להוכיח את אמיתות שליחותם, ישליך אהרון את מטתו והוא יהפוך לנחש. כך אמנם עושה אהרון, אך הדבר לא עושה רושם על פרעה⁶ שמצווה את 'חרטומיו' להשליך גם את מטותיהם והם הופכים לנחשים שנבלעים על ידי מטה אהרון,⁷ "ויחזק לב פרעה ולא שמע אליהם". ה' מורה למשה לקחת את המטה ולהמתין לפרעה בבוקר - בזמן שמגיע לעשות את צרכיו ביאור.⁸ הוא מבקש ממשה לחזור בפני פרעה על שליחותו מאת ה' לאפשר לבני ישראל לעבוד אותו במדבר, ובמענה על דברי פרעה: "מי ה' אשר אשמע בקולו... לא ידעתי את ה'",⁹ להתריע על הפיכת מי היאור לדם על ידי הבורא ברגע שיכה משה במטהו במים. הקב"ה מצווה את משה לבקש מאהרון להכות את היאור¹⁰ ולהפוך את כל המים במצרים לדם. הפיכת המים לדם בעקבות המכה מביאה למיתת כל הדגים שביאור "ויבאש היאור". גם לסימן זה לא מקשיב פרעה אחר שחרטומיו הצליחו גם הם להפוך מים לדם.

קעבור שבוע¹¹ מצווה ה' את משה לחזור על בקשת השחרור בפני פרעה פעם נוספת, ולהתריע בפניו כי סירוב נוסף יביא את מצרים ללקות בצפרדעים שיבואו אל ביתו תחילה.¹² ה' מורה למשה: "אמור אל אהרון נטה את ידך במטך על הנהרות וגו'" וכאשר מרים אהרון את ידו על המים, יוצאת מן היאור צפרדע¹³ גדולה שמתרבה במהירות "על ארץ מצרים".¹⁴ פרעה קורא לחרטומו שיוצרים גם הם צפרדעים אך כאלו שאינם מתרבים,¹⁵ דבר המביא אותו להכרה בעליונות הקב"ה¹⁶ והוא מבקש

¹ רש"י (ו, ב) דורש 'נאמן לשלם שכר טוב למתהלכים לפני' ומטרת שליחותי היא לקיים את מה שאמר הבורא לאבות האומה. רש"י מבאר שבכל פעם שמתבטא הקב"ה בלשון 'אני ה'', נדרש הדבר כהתחייבות בהקשר לנושא בו עסקו.
² רש"י (על פי שפתי חכמים שם, ד) מפרש כי התחייבות ה' ב'א-ל ש-ד-י' היא רק בתנאי שראויים לכך ולכן לא קיים הקב"ה את הבטחתו, אך הבטחה בשם ה' היא בלא שום תנאי ואפילו אינם ראויים לגאולה, יצאו ממצרים.
³ רש"י (שם, יד) מבאר עוד על פי ה'פסיקתא' שאחר שנוזף יעקב בשלושת בניו אלו בזמן פטירתו, בא הפסוק לספר לנו על חשיבותם.
⁴ הוא יתרו.
⁵ רש"י (ז, ג) מבאר, כי היות וידוע שאין גוי חוזר בתשובה שלמה לעולם, גרם הקב"ה לפרעה לסרב לבקשת השחרור ובכך הביאו לידי חיוב עונש. הקב"ה אומר כי יוסיף עוד להכות את פרעה עוד, על מנת שיכירו בני ישראל את גבורתו.
⁶ הספורנו (שם, שם) אומר כי לולא הכבדת לב פרעה על ידי ה' היה שב פרעה בתשובה, אך רק מחמת כובד המכות. ואילו ה' רצה שתבוא התשובה מחמת הכרה בגדלות ה', דבר שיביא את המצרים לשוב בתשובה.
⁷ מצרים הייתה מרכז הכישופים העולמי באותם הימים, ופעולה מעין זו לא עשתה רושם על פרעה.
⁸ רש"י (שם, יא) מדגיש כי היה בכך נס כפול, שהרי בלע מטה אהרון את הנחשים בזמן שכבר חזר להיות מטה.
⁹ פרעה הציג עצמו בעיני עמו כאלוהי שלא צריך להתפנות, והיה יוצא השכם בבוקר לעשות צרכיו ביאור (רש"י שם, טו).
¹⁰ ה, ב.
¹¹ למשה הייתה חובת הכרת הטוב למי היאור שעל ידם ניצל, ולכן היכה אהרון במים במכת דם ובמכת צפרדע, כפי שהיכה את עפר הארץ - שהחביא את המצרי שהרג משה ובכך הצילו - במכת כינים (רש"י ז, ט).
¹² האור החיים (שם, כה) מבאר כי כל מכה הוגבלה לשבוע ימים לכל היותר, ובמכת דם לא ביקש פרעה להתפלל לפני שהסתיימה מעצמה.
¹³ רש"י (שם, כח) מביא שהיה זה מידה כנגד מידה על מה שפתח פרעה ואמר: "עם בני ישראל רב ועצום... הבה נתחכמה לו וגו'", כעת הוא הראשון שנענש.
¹⁴ דעת האברבנאל היא כי מדובר בתנין שלנו.
¹⁵ רש"י (ח, ב) מביא בשם המדרש שעלתה מן היאור צפרדע אחת ובכל פעם שהיכו בה, יצאו ממנה צפרדעים רבות.
¹⁶ ספורנו שם, ג.

לזכות חטופי עזה במלחמה ובכללם: אלכסנדר בן נינה בתוך כלל ישראל הזקוקים ומצפים לישועת ה'.

ולעילוי נשמת הילדה הטהורה חיה מרגלית בת צבי חנוך.

כל הזכויות שמורות ליעקב כץ ©

לעילוי נשמת הרב ירחמיאל גרשון בן הרב צבי יהודה אדלשטיין זצ"ל

ממשה ואהרון להתפלל לה' שיסיר ממנו את הצפרדעים. משה מאפשר לפרעה לבחור את הזמן בו תיפסק המגיפה, ובכך שתפסיק בזמן שביקש, להראות את יד ה' השולטת בכל. משה ואהרון מתפללים, וכבקשת פרעה מפסיקה המכה למחרת. **"וירא פרעה כי היתה רוחה והכבד את ליבו"**.

ה' פונה שוב למשה ומורה לו לומר לאהרון¹⁷ להרים את מטהו ולהכות את עפר הארץ, שיהפוך בעקבות כך לכינים שישרצו בכל ארץ מצרים. אהרון עושה כדבריו וכל עפר מצרים הופך לכינים. חרטומי מצרים לא מצליחים ליצור גם הם כינים והם אומרים למלך: **"אצבע אלקים היא"**. אך פרעה לא מקשיב לדבריהם.

הקב"ה מורה למשה לצאת ולפגוש שוב את פרעה בעת הגיעו ליאור השכם בבוקר, ולהתריע בפניו על מכת הערוב שתכה עוד מעט בארץ מצרים, בעוד שכולם יראו כי לארץ גושן לא נכנסות החיות כלל. כדבר ה' כן היה ופרעה פונה אל משה ואהרון: **"לכו זבחו לא-להיכם בארץ"**. הם מבהירים לו כי הקרבת הצאן לעיני מצרים - שהחשיבו את הצאן כאלוה - תסכן את שלומם של בני ישראל. פרעה אומר כי יאפשר להם לצאת למדבר ומתחנן בפניהם שיתפללו לה' שיסיר את הערוב. **"ויעש ה' כדבר משה ויסר את הערב... לא נשאר אחד"**.¹⁸ והנה שוב מכביד פרעה את ליבו ומסרב לשלח את העם.

כעת מצווה ה' את משה ליידיע את פרעה על מכת דבר שתכה בכל בעלי החיים של מצרים שיהיו תחת כיפת השמים, בעוד ש: **"לא ימות מכל לבני ישראל דבר"**. משה עושה כמצווה עליו ופרעה, שנוכח לדעת כי אכן פגעה המכה אך ורק ב'מקנה מצרים' מכביד את ליבו פעם נוספת.

ה' מורה למשה ואהרון לקחת: **"מלא חפניכם פיח כבש"** אותו יזרוק משה השמימה ומשם יתפשט בכל הארץ.¹⁹ פצעי מכת שחין שהופיעה כעת, מתפשטים בקרב כלל התושבים ובעלי החיים שלהם. הקב"ה מחזק את לב פרעה וגם הפעם לא נענה לדבריו של משה.

הקב"ה מורה למשה לשוב ולפגוש בשמו את פרעה **"השכם בבוקר"** ולחזור על בקשת השחרור. ה' מבקש כי יתריע בפניו על עצמת מכת ברד העתידה לבוא, ולהודיע לו כי היה ראוי למות במכת דבר שעתה הסתיימה לולא רצון ה' לאפשר לו לשוב בתשובה ולהגדיל את שם ה' בעיני העם. משה שורט שריטה²⁰ בקיר ביתו של פרעה ואומר לו כי ברגע שיגיעו לשם קרני השמש ביום המחר, יתחיל לרדת ברד שיהרוג **"את כל האדם והבהמה אשר ימצא בשדה"**. בציווי ה' מרים משה מטהו לשמים **"וימטר ה' ברד על ארץ מצרים"**. בתוך הברד הניתן ארצה בוערת אש המגבירה את עוצמת הנזק שיוצר הברד. פרעה פונה למשה ואהרון ואומר: **"חטאתי הפעם"** ומבקש שיבקשו מה' שיסיים את המכה. משה עונה, כי עם צאתו מן העיר ירים ידיו בתפילה והפסקת המכה שתבוא בעקבות כך, תודיע לכל **"כי לה' הארץ"**. הוא אומר לפרעה כי הוא יודע שעל אף מה שחוו הוא ועמו: **"טרם תיראון מפני ה' א-לוהים"**. הוא מציין את הנזק הרב שנגרם לצומח מלבד לחיטה והכסמת **"כי אפילות (רכות) הנה"**. משה יוצא מן העיר וכאשר פותח בתפילה מפסיק הברד. פרעה שרואה כי הסכנה חלפה ממשיך בסירובו לאפשר לבני ישראל לצאת ממצרים.

חידות לפרשת וארא

- איזה 'קל וחומר' מצאנו בפרשה? (ו, יב)
- היכן מצאנו בפרשה חיוב הכרת הטוב? (ז, יט)
- לאחר איזו מכה לא נותרו בעלי החיים המעורבים בה? (ח, כז)
- איזה נס התרחש במהלך מכת ברד? (ט, כד)

לקבלת העלון כתבו לי yaakovkatz1989@gmail.com

להצטרפות לקבוצת הוואטסאפ שלחו הודעה
0532547332
או לחצו כאן

¹⁶ ספורנו שם, ד

¹⁷ רש"י (שם, יב) מבאר כי מאחר והעפר הגן על משה כאשר הרג את המצרי והטמינו בחול, לא היה ראוי שיכה הוא אלא אהרון.

¹⁸ רש"י (שם, כז) מציין כי בשונה ממכת צפרדע שם מתו הצפרדעים, כאן לא השאירם ה' שלא יהנו מן העורות.

¹⁹ רש"י מעורר כי היו שני ניסים במעשה מכה זו. האחד שנכנסה כמות פיח של שתי זוגות ידיים ב'קמצו של משה' והשני שהתפשט האבק בכל את מצרים.

²⁰ רש"י ט, יח

לזכות חטופי עזה במלחמה ובכללם: אלכסנדר בן נינה בתוך כלל ישראל הזקוקים ומצפים לישועת ה'.
ולעילוי נשמת הילדה הטהורה חיה מרגלית בת צבי חנוך.

כל הזכויות שמורות ליעקב כץ ©